

Охріменко І.М., професор
кафедри управління та роботи з
персоналом НАВС, доктор
юридичних наук, доцент

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Сучасною теорією управління децентралізація розглядається як один з основних управлінських механізмів підвищення гнучкості, ефективності органів влади [1]. Цей принцип вимагає саме управлінських, а не структурних змін, оскільки результатом його втілення має бути децентралізація прийняття рішень, відповідальності та розподілу організаційних та матеріальних ресурсів, які є необхідними для вчасного та ефективного реагування органів поліції на виклики суспільства. Іншими словами, в умовах децентралізації навіть попри формально централізовану структуру організації актуальності набувають достатньо широкі повноваження працівників поліції щодо прийняття та реалізації рішень, які здатні якісно відображати територіальні особливості регіонів та професійні позиції самих правоохоронців.

Як справедливо зазначають окремі експерти [2], ці рішення насамперед мають стосуватися питань планування поточної діяльності, кадрової політики та розподілу наданих бюджетних коштів, зважаючи на механізми забезпечення відповідальності за їх прийняття перед місцевою громадою та керівництвом поліції. Так, зокрема, планування поточної діяльності територіальних органів поліції має здійснюватися на підставі рекомендацій, що спрямовуються центральним апаратом МВС, з урахуванням особливостей регіональної ситуації та потреб місцевих громад. Щодо процедури одержання додаткових фінансових надходжень до бюджету територіальних поліцейських підрозділів, то вона має враховувати механізм

антикорупційного контролю з обов'язковою відкритою інформаційною звітністю перед громадськістю.

Отже, за сучасних умов можна говорити про те, що найбільший вплив на управління поліцейськими організаціями здійснюють важелі (засоби) поєднання централізації та децентралізації органів управління, які враховують специфіку регіону та конкретної держави загалом. У той час впровадження усіх проявів децентралізації в системі органів поліції України передбачатиме насамперед започаткування муніципальної поліції.

Під муніципальною поліцією варто розуміти поліцейські формування, які перебувають у безпосередньому підпорядкуванні органів місцевого самоврядування. Поряд із неоднаковим обсягом професійних повноважень, що можна спостерігати в різних країнах світу (США, Великобританія, Німеччина, Японія й ін.), все ж таки доцільно вести мову про виконання ключових правоохоронних функцій, пов'язаних із забезпеченням правопорядку на місцевому рівні.

Так, зокрема, варто згадати досвід поліції США, яка характеризується наявністю доволі широкої децентралізації діяльності поліцейських установ. Ґрунтуючись на повноваженнях, що закріплені за штатами та їх органами управління, поліцейські агенції кожного штату автономні одна від одної і від федеральних правоохоронних органів. Також автономні (у межах традиційної автономії місцевих органів влади) й поліцейські формування місцевих органів управління, що становлять основу поліцейської системи США.

Муніципальні органи поліції - низовий рівень загальної структури правоохоронних органів США. Це найбільш чисельний загін правоохоронних органів, в яких сконцентрована більшість офіцерів поліції, а саме: співробітники муніципальних та шерифських департаментів складають 80 % персоналу поліції (58,6 % і 22,4 % відповідно); по 10 % припадає на - поліцію штатів та федеральні органи [3].

Не варто оминати увагою і Велику Британію, де характерним стає те, що, по-перше, керівництво поліцією здійснюється місцевими виборними органами влади, по-друге, до її обов'язків відносять три основних функції - підтримання порядку, розкриття злочинів, забезпечення безпеки дорожнього руху - ці функції взаємопов'язані і становлять більш загальну функцію - забезпечення публічної безпеки і порядку, що входить до основних завдань й органів поліції України (п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію») [4].

В той час у деяких країнах континентальної Європи керівництво поліцією централізується (в окремих країнах поряд із загальнодержавною зберігаються муніципальна поліція, але вона діє лише в містах), а її функції значно розширюються. Зокрема, на поліцію покладаються також і завдання щодо запобігання правопорушень в різних сферах суспільної діяльності (відповідно, функціонує пожежна, ветеринарна, мисливська поліція тощо).

Підсумовуючи, зазначимо, що децентралізація управління органами поліції є визначальною ознакою поліцейської системи, що здатна забезпечити значну самостійність територіальних поліцейських структур відносно інституцій центральної влади. Перевагою такої політики є підвищення ролі місцевих органів влади в діяльності поліції поряд із зростанням рівня самостійності її регіональних підрозділів.

Список використаних джерел

1. Дубич К. В. Основи теорії управління та менеджменту : навч. посіб. / [К. В. Дубич, О. Г. Кірічок, В. К. Процюк]. - К. : Пектораль, 2005.- 104 с.
2. Мартиненко О. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ / О. Мартиненко, Є. Захаров // Закон і Бізнес [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/prmt/101834-strategiya_rozvitku_organiv_vnutrishnih_sprav_tekst_proektu.html.

3. Курлович П. Н. Полиция в правоохранительной системе США / П. Н. Курлович // Вестник Казанского юридического института МВД России. - 2013. - № 12. [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/view/8181eshе-88Ba>.

4. Про Національну поліцію : закон України від 2 липня 2015 року № 580-УІІ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.golos.com.ua/article/257729>.